

سال ۱۴۳۲ - جلسه ۱۰ - ارتباط اطلاقی و بی

قید و شرط خداوند و اولیای او با بندگان

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

و صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا وَ نَبِيِّنَا أَبِي الْقَاسِمِ مُحَمَّدٍ

وَ عَلَى آلِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ وَ اللَّعْنَةَ عَلَى أَعْدَائِهِمْ

أَجْمَعِينَ

وَ قَدْ رَجَوْتُ أَنْ لَا تُخَيِّبَ بَيْنَ ذَيْنِ وَ ذَيْنِ مُنِيَّتِي.

فَحَقَّقْ رَجَائِي وَ اسْمَعْ دُعَائِي يَا خَيْرَ مَنْ دَعَاهُ دَاعٍ وَ

أَفْضَلَ مَنْ رَجَاهُ رَاجٍ.

خدمت رفقا عرض شد که این فقرات، امید انسان

را نسبت به سرنوشت و آینده و مال خود، حالا آینده

یک لفظ نارسائی ست، زیرا انسان به فکر آینده نباید

باشد. باید به فکر حال باشد. حالا آینده چه خواهد

شد، برای آینده کار کردن، برای آینده و مستقبل

انسان در فکر باشد، اینها خب از یک جهت در

بعضی از نصوص، اشاره بهش شده. مثلا در وصیت

امام مجتبی علیه السلام به جناده، می فرمایند: و
حَصِّلْ زَادَكَ قَبْلَ حُلُولِ أَجَلِكَ. زاد و توشه خودت را
قبل از اینکه اجلت برسد، فراهم کن. که از آن
استفاده می شود زاد برای آخرت، برای آن طرف.
خب این در روایات و آیات قرآن هم بهش اشاره
شده و صحیح هم هست، به جهت این که مآل انسان،
عبور از این دنیاست و وفود در عالم دیگر، این مآل
است. اما از آن طرف، آن چه که نسبت به آن تاکید و
تحقیق شده، در معارف الهیه و در مشاهدات و
تجربیات شهودیّه، این است که پاداش عمل انسان،
موکول به مستقبل نیست بلکه پاداش، همان حالی
است که برای انسان در همان وقت انجام آن عمل
پیدا می شود.

در آیات قرآن، به این مسئله تاکید شده که همان
زمان که انسان عملی را انجام می دهد پاداشش را
می بیند و احساس می کند. چه عمل خیر، چه عمل
خلاف. در هر دو، آن حقیقت ملکوتی عمل، برای
انسان مشهود است. عمل خیری که انسان انجام
می دهد، آن حقیقت ملکوتی اش در همان آن، در

نفسش تجلی می‌کند. وقتی که یک شخصی یک کار خیر انجام بدهد، تا یک شخصی که بصیر است بهش نگاه کند، می‌فهمد که این الآن این عمل را انجام داده. و اگر عمل خلاف را هم انجام بدهد، باز انسان آن عمل خلاف را مشاهده می‌کند. صور برزخی افراد ندیده‌اید که دائما در حال تغییر و تبدل است؟ این به خاطر آن اثری است که اعمال و رفتار آنها، همان آن کف دستشان گذاشته می‌شود. دروغ بگوید، فوراً چهره برمی‌گردد. حتی یک ثانیه هم ندارد، دروغ: هان! هیچ فاصله‌ای بینش نیست. تهمت بزند، مساوی است با این صورت. این که یک دقیقه بعد بخواهند حالا دوباره فایل را عوض کنند، در طبقه‌بندی خودش قرار بدهند و طول بکشد، اینطوری نیست. فایل‌های خدا مساوی است. تهمت، هان! مساوی است با این. یک ثانیه و یک دهم ثانیه؛ حتی خطور! یک خطور خلافی در ذهن یک شخصی بیاید، همان آن چهره‌اش عوض می‌شود.

در یک مجلسی بودیم، چند نفر نشسته بودیم، و مرحوم آقا هم - رضوان الله علیه - به اتفاق بعضی‌ها

نشسته بودند. قرار بود یک مجلس عقدی باشد. یک نفر در آن مجلس بود و شخص مناسبی نبود. پیرمردی بود. مرحوم آقا قرار بود آن عقد را جاری کنند. یک مرتبه در حین صحبت که ایشان داشتند صحبت می کردند، آن شخص یک خطور شیطانی در ذهنش آمد که با مطالب ایشان مقابله کند و نگذارد که این عقد انجام بشود، به خاطر چی... به محض این که این خطور در ذهنش آمد، هنوز بیان و ابراز نکرده بود، بعضی از رفقا و دوستانی که اهل باطن بودند، - ما که کور بودیم و حالا هم هستیم! - یکدفعه دیدند فضای مجلس عوض شد. عوض شد! یعنی آن مجلس که از جنبه روحانی و نورانی اش همه ملتذ و بهره مند بودند، یکدفعه فضا عوض شد و خیلی ها هم متوجه شدند. و گفتند که این قضیه... در همین حین که این قضیه اتفاق افتاد، یک مرتبه ایشان قار و قورش درآمد و شروع کرد به یک جنبه از صحبت آقا اعتراض کردن، و زد به کل مجلس را خراب و مرحوم آقا هم از عقد منصرف شدند و به کل عقد نخواندند. و دیگری خواند و آن

هم بعد، نه در آن مجلس.

ببینید! تا فکر خلاف می‌آید، فضا عوض می‌شود؛ تمام شد! این فضای نورانی و روحانی یک مرتبه تبدیل شد به یک فضای شیطانی که اصلاً خود مرحوم آقا هم مشخص بود که دیگر حرفشان را می‌خواهند تمام کنند. یعنی دیگر حوصله برای ادامه صحبت نداشتند. انقدر! حتی صحبت هم نمی‌آیدها! فکر خراب، مساوی است با شیطنت. فکر خراب مساوی است با کدورت. فکر خراب مساوی است با تغییر چهره. و چهره‌اش هم عوض شد همان بیچاره. چهره‌اش هم تغییر پیدا کرد و آن کسانی که اهل معنا بودند، خب مطالبی را می‌گفتند و چیز می‌کردند. اینجور بود قضیه.

از آن طرف یک نیت خیر پیدا بشود، یک مرتبه می‌بینید فضا عوض می‌شود! یعنی به مجرد این که یک خطور بیاید در ذهن، و آن خطور، خطور صحیح باشد. الهی باشد، خطور، خطور روحانی باشد. فکر، فکر روحانی باشد. تا یک همچین خطوری بیاید، اول اثری که می‌گذارد، در خود شخص آن خطوردهنده است و تأثیر دوم در فضا و آن محیطی

است که این خطور و فکر در آن پیدا می‌شود. عوض می‌کند. حال و هوا را عوض می‌کند. این مسئله این طوری است. یعنی وقتی که انسان بخواهد...

آیات قرآن هم مگر ندارد؟ **وَ إِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةٌ**

بِالْكَافِرِينَ ﴿العنكبوت، ۵۴﴾. یعنی الآن کافرین در

جهنم هستند. کاری به آینده ندارد! همین الآن! **وَ إِنَّ**

جَهَنَّمَ الآنَ لَمُحِيطَةٌ بِالْكَافِرِينَ! منتها آن بیچاره‌ها

نمی‌فهمند. سوزشش را احساس نمی‌کنند. درد را

احساس نمی‌کنند. آن کدورت را احساس نمی‌کنند

و همینطور سرشان را می‌اندازند جلو و می‌روند.

نمی‌دانند که الآن در کدورت هستند و باید برگردند.

یعنی آن سوزش را ندارند. از آنطرف، مگر نداریم:

سِيْمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِمْ مِنْ أَثَرِ السُّجُودِ ﴿الفتح، ۲۹﴾.

سیاهم! یعنی همین الآن. این سیمای آن‌ها، این

صورت آن‌ها، در وجوهشان، در صورت‌هایشان، در

اثر سجود نمودار است. نمایان است. همین الآن، اثر

سجود در چهره‌ها و شمائل هویدا است. همین الآن

پیدا است. یا داریم که در... **يُعْرِفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِيْمَاهُمْ**

فَيُؤْخَذُ بِالنَّوَاصِي وَ الْأَقْدَامِ ﴿الرحمن، ۴۱﴾.

المجرمون، الآن پیشانی شان نشان داده می شود که اینها مجرمند! چه گناهی کرده اند. **يا وَ لَتَعْرِفَنَّهُمْ فِي لَحْنِ الْقَوْلِ** ﴿محمد، ۳۰﴾. تو منافقین و دروغ گویان و مشرکان و حقه بازها را از همان کیفیت گفتار می [شناسی]. همین که صحبت می کنند می فهمی. آن چهره شیطانی پیدا است. آن چهره نفاق... می آیند حرف را عوض می کنند. حرف را عوض می کنند. اتفاق می افتاد خیلی از اوقات. که می آمدند پیش مرحوم آقا و می خواستند یک مطلب را یک جور دیگر بگویند. همین که می خواستند بگویند، آقا می فرمودند: آقا درست حرف بزنید! درست حرف بزنید!

هنوز حرف نزده ها: درست حرف بزنید!

همین که می خواهد حرف بزند، چهره پیدا است. داری دروغ می گویی. داری عوض می کنی. مطلب را داری برمی گردانی. اینجا که دیگر نمی شود ملق بازی کرد! ملق را برو جای دیگر بزن که خریدار دارد. اینجا خریدار ندارد. خود چهره پیدا است که این آدم، آدم حقه باز است. آدم... اینها که دروغ می گویند از چشم هایشان پیدا است. یک عکس

ازشان بردارید، یک فیلم بردارید، چشمانشان یک جوری است! چشمان آدم دروغ‌گو... جراحی پلاستیک هم بکند، باز دروغ‌گو است! هزارتا سرمه هم بکشد، بالا و پایین کند و این‌ها، باز چشمش دارد می‌گوید دروغ‌گویی! خیلی به خودت زحمت نده! دروغ‌گویی!

آدم راست هم چی است؟ راست است! چشمش را ببندد، راست است. چشمش را باز کند، راست است. آدم راست، راست... آنی هم که باید...

این مسئله ایست که پاداش همین جا داده می‌شود. این عمل از نقطه نظر جنبه ملکوتی این اثر را دارد. همین الآن این اثر را دارد. اثرش واضح است. و اما این که می‌فرمایند برای آخرت کار کن، خوب درست است. به جهت این که انسان مآلش آنطرف است. این مسئله صحیح است. اما نه این که انسان بخواهد عملی را انجام بدهد برای آنطرف. برای رسیدن به آنطرف. این غلط است. اصلاً این عمل غلط است. انسان عمل را برای خصوصیت فعلیه‌اش باید انجام بدهد نه این که بعداً چه نتیجه‌ای

می گیرد.

آن شخصی که می آید و برای یک شخصی کار می کند که سر ماه حقوق بگیرد، خب هر روز، این حقوقش که به دستش داده نمی شود. هر روز کار می کند. هِی روز اول، روز دوم، هِی به انتظار روز سی ام است. هِی روز سی ام خیلی برایش روز جالبی است. از این روزهای ماه، به این روز سی ام همیشه توجه دارد. خواب روز سی ام را می بیند. فکر روز سی ام را می کند. حرف و نقلش همه اش روز سی ام است، نُقل زبانش روز سی ام است، آرزویش روز سی ام است. همه اش چی؟ روز سی ام! چرا؟ چون قبل از روز سی ام حقوقش را نمی دهند! اگر حقوق هر روز را همان موقع می دادند، خب این دیگر روز سی ام و روز بیستم دیگر فرق نمی کرد. همه اش یکی بود. ولی این یک ماه این بیچاره را در انتظار نگه می دارند، این روز اول کار کند،

– خب امروز شب شد، رفتیم خانه!

دوباره فردا می آید، استارت می زند، دوباره پشت میز می نشیند، دوباره می رود سر چیز... دوباره تا شب... همه اش به امید چی؟ فردا بیاید، دوباره به

امید پس فردا بیاید، به امید پس آن فردا، هفته دیگر
بیاید، ماه دیگر، دیگر تا روز سی ام می رسد، دیگر
کم کم اشتیاقش خیلی می رود بالا و قلبش شروع
می کند تاپ تاپ تاپ! همینطور دارد وعده دیدار
نزدیک می شود! موعد وصال! وصال و رسیدن به
چی؟ به این زحمات یک ماهه! دارد همینطور
نزدیک می شود و نزدیک می شود! دیگر روزهای
آخر خواب ندارد، همه اش خواب می بیند دارد
پول ها را می شمارد یکی یکی، به به به به!

همه اش چی است؟ روز آینده! به آینده دارد فکر
می کند. اما در اعمال و رفتار انسان، این معنا ندارد.
این قضیه معنا ندارد. نمازی که دارید می خوانید،
اصلا معنا ندارد به این فکر باشد که این نماز به
حساب روز قیامتتان نوشته بشود. روز قیامت یعنی
چی؟ همین الآن، نمازی که می خوانید همین الآن این
یک اثری بر شما دارد. به روز قیامت... حالا روز
قیامت نباشد یا باشد. روز قیامت باشد یا نباشد.

من که دیدار توام امروز حاصل می شود

وعده فردای زاهد را چرا باور کنم؟

امروز من دارم...

صوفی ابن الوقت باشد ای رفیق!

نیست فردا گفتن از شرط طریق

همین الآن! همین الآن!

ای دل ار عشرت امروز به فردا فکنی... ببینید!

همه اینها دارند ما را به همین وضعیت فعلی سوق

می دهند. نه به امید آینده. خیلی تفاوت است که

انسان در تفکرش و مرامش، امید به آینده باشد، بدون

ملاحظه موقعیت فعلی؛ یا این که در تفکرش همیشه

حال باشد، همیشه در حال است. همیشه در موقعیت

حال دارد حرکت می کند و آن نشاط را در وجود

خودش دارد احساس می کند. و به فرموده کلام

أمیرالمؤمنین علیه السلام که: **لم أعبد رباً لم أره.**^۱ الآن

من دارم خدا را می بینم. الآن دارم... نه به امید

بهشت، و نه از ترس از دوزخ آینده؛ الآن! **بل وجدتك**

أهلاً للعبادة فعبدتك.^۲ این عبادت، عبادت احرار

است. عبادتی که از آینده بیرون آمده. عبادتی که از

---

^۱ الکافی، ج ۱، ص ۹۸:.... ما كنت أعبدُ ربّاً لم أره....

^۲ عوالی اللئالی، ج ۲، ۱۱.

توقع به آینده خارج شده. این عبادت. عبادتی که خودش را از تعلق به آینده بیرون کرده. آدم حر، چه آدمی است؟ آدمی که به هیچ چیز تعلق ندارد. در آینده چه وعده‌ای به او داده می‌شود. در آینده! فردا چه می‌خواهند به او بدهند؟ حالا آمد و فردایی هم نیامد!

فردا چکار می‌خواهند بکنند؟ فردا چه عذابی در انتظار اوست؟ فردا چه بهشتی در انتظار اوست؟ فردا! که این خود را در این مدت، در غل و دست و پای خود را بسته ببیند نسبت به آینده. خیلی این عجیب است‌ها! که چطور دارد امیرالمؤمنین در اینجا خودِ موقعیت فعلی را دارد برای انسان توضیح می‌دهد. که عبادتی را که می‌خواهی به خاطر بهشت بکنی، تو بنده بهشت هستی. تو دست و پایت بسته است. چشم امید به آینده داری. آینده! چشم امید به آینده داری، خدا را در اینجا کنار گذاشتی؛ گرچه داری به ظاهر برای خدا عبادت می‌کنی. در باطن برای وعده سر ماه است. گرچه به ظاهر داری الآن جلوی صاحب کار تعظیم می‌کنی و بالا و پایین

می‌روی: آقا ما در خدمتان هستیم! و هرچه امر
بفرماید...

چرا داری دروغ می‌گویی در خدمتان هستیم؟
اگر صاحب کار بگوید: این ماه آقا حقوق خبری
نیست! فردا می‌گی: آی دلم درد گرفت! آقا امروز
نتوانستم بیایم سر کار!

مگر نمی‌گویی در خدمتان هستیم؟ چرا دروغ
می‌گویی؟

در خدمت پولی؟ پول سر ماهی؟ منتها این در
خدمت پول سر ماه را می‌گویی ما در خدمتان
هستیم! هرچه امر بفرماید! قابل ندارد قربان! بنده
در خدمتان هستم! آن هم بهش می‌گوید: اختیار
دارید آقا! اینجا اصلاً متعلق به شماست!

هر دو دارید به هم دروغ می‌گویید! هم آن دارد
به آن دروغ می‌گوید، هم آن دارد به آن دروغ
می‌گوید! جفتتان دارید به هم دروغ می‌گویید!

آن واسه پول سر ماه دارد می‌گوید، آن هم برای
این که کارش نماند! هان؟ حریت اینجا نیست. حر
به کی می‌گویند؟ حر به کسی می‌گویند که نماز
می‌خواند - مثل امیرالمؤمنین - نه به بهشت چشم

دارد، نه از ترس از جهنم. هیچ کدام. وقتی دارد
می گوید الله اکبر، نه بهشت در نظرش می آید، نه
جهنم در نظرش می آید که از ترس آن باشد. الآن ما
نمازمان چطوری است؟ روزه مان چطوری است؟
حج مان؟ برویم حج انجام بدهیم، اگر ندهیم، فردا
خدا پدرمان را در می آورد!

غیر از این است؟ اینجوری نمی رویم حج انجام
بدهیم؟ این مردمی که دارند می روند حج، از شان
بپرسید برای چی...

- آقا اگر نرویم، خدا پدرمان را در می آورد! جهنم
می برد!

حالا آنهایی که یک خورده اطلاحشان بیشتر
است،

- موقع رفتن یا می گویند نصرانی، یا می گویند
یهودی!

- برویم انجام بدهیم آقا این بار را از دشمنان
برداریم!

- برویم انجام دهیم این تکلیف را برداریم!

بینید! همه اش این تکلیف را برداریم! این بار را

از دشمنان برداریم! عقاب را از خودمان دفع کنیم!
حالا یک خورده هم امیدمان بیشتر باشد، می گویند
که: برویم بهشت را برای خودمان رزرو کنیم! هان؟
این را... آنهایی که امیدشان بیشتر است. آنهایی
که ترس در آنها غلبه دارد، می گویند: برویم و
بالاخره هم باید برویم اگر نرویم خدا کتکمان
می زند!

چندی پیش یک نفر آمده بود از مکه، به او گفتم
خب مکه چطور بود؟ - از حج برگشته بود، آشنایان
بودند. از رفقا نبودند - گفتم: خب الحمدلله رفتیم و
تکلیف را برداشتیم، دیگر چیزی به خدا بدهکار
نیستیم!

این! این مقدار! یک ماه بلند شده رفته، مقدار
شعورش و معرفتش نسبت به همین ها، «برویم، دیگر
به خدا بدهکار نیستیم!» همین! خب خدا هم به
همین مقدار از این ها قبول می کند، بیشتر از این که
قبول نمی کند.

اما آن کسی که بلند می شود برود ببیند آن جا چه
خبر است؟ مکه چه خبر است؟ منی چه خبر است؟
عرفاتش چه خبر است؟ اصلا فکر بهشت را

نمی‌کند، اصلاً فکر تکلیف را نمی‌کند که خدا برایش واجب کرده یا نه؟ می‌گوید خدایا آدم در اینجا چیز بفهمم، آدم در اینجا تو را بینم، آدم در اینجا جمال تو را بینم، آدم آثار تو را بینم. اصلاً فکر بهشت بیاید در این ذهنش؟ ابد!

بعضی از این رفقا و دوستانی که در خدمتشان بودیم، گاهی در آنجا صحبت بود و این حرفها، ما می‌دیدیم اینها اصلاً فکر اینی که مثلاً این حج برایشان ذخیره برای آینده بشود، اصلاً فکر به این نکرده‌اند! نه موقع تلبیه، نه احرام، نه موقع عرفاتش، منی، هیچ کدام! اصلاً بهشت چی است؟ اصلاً جهنم چی است؟ فقط دنبال این هستند که چه خبر است؟ چی است؟ چی گیرشان می‌آید؟ چه معارفی حاصل می‌کنند؟ چه انفتاحی برایشان پیدا می‌شود؟ چه شهودی برایشان پیدا می‌شود؟ هان! این می‌شود حر! آدم حر، این است! آزاد!

من که امروز بهشت وصل حاصل می‌شود... همین است دیگر! من امروز می‌خواهم ببینم که چه جلوه‌ای یار به من می‌کند! در عرفات چه جلوه‌ای

دارد؟ در منی و مشعر چه جلوه‌ای دارد؟ در سنگ
زدن چطور؟ در منی؟ در طوف حول خانه او چه
جلوه‌ای برای من ایجاد می‌کند؟ من به دنبال اینم! به
دنبال این که به من واجب کرده نیستم! به دنبال این که
انجام ندهم فردا عقاب و خطاب متوجه من است،
متوجه او نیستم! به دنبال این که چه آثاری بر این در
بهشت مترتب است، اصلاً به این فکرها نیستم! این
می‌شود کسی که در عبادت تعلق به چیزی ندارد.
بنده نیست. بنده‌ای که رقبه‌اش گیر باشد. ما بنده
هستیم. رقبه ما گیر است. فکر ما گیر است. گیر
فردا. گیر جهنم. گیر بهشت، گیر حوری. گیر پرتقال
و سیبی که آنجا هست. هان؟ گیر است! ولی
امیرالمؤمنین، رقبه‌اش گیر نیست. پرتقال و سیب و
مار و عقرب و جهنم او را گیر نینداخته. فقط چیزی
که او را گیر انداخته، وصال محبوب است! همین!
فقط بنده این است و بس! این که به وصل محبوبش
برسد، تمام شد!

بهشت چی چی است؟ جهنم چی چی است؟

بهشت و جهنم چی است!؟

آن مطالب کجاست؟ آن مسائل کجاست؟

ما در خدمت بزرگان که بودیم در این مجالسشان، در این... یک بار در عمرم من نشنیدم که آنها در مجالسشان، از نعمت‌ها و آثار ظاهریّه جمال و جلال الهی بخواهند صحبت بکنند! فقط صحبت از او بود! از خود او بود. از لطف او بود. از رحمت او بود. از بخشش او بود. از امید بود! نه از ترس! فقط از امید.

لطف الهی بکند کار خویش

نکته سربسته چه گویم؟ خموش!

فقط از امید بود. فقط از لطف بود. در بهشت چی است؟ مسائل بهشت چی است؟ طبقات بهشت چی است؟ در هر طبقه چه مسائلی هست؟ چه آثاری هست؟ اینها اصلا از آن مقام ذات، تنزل نمی‌کردند در صحبت‌های خودشان، در گفتار خودشان، در ارتباطات خودشان، در تصرفات خودشان! امام مجتبی علیه السلام، یک عبارتی دارد، عبارت عجیبی به جناده، وقتی که می‌آید خدمت حضرت و حضرت دیگر در ساعات آخر حیاتشان بودند، حضرت مطالبی را می‌فرمایند به جناده، از جمله مطالب این

بود: کن للدنيا، كأنك تعيش أبداً و کن للآخرة كأنك

تموت غداً! برای دنیا، برای امور دنیا، - منظور از

آخرت در این جا می توانیم بگوییم منظور حضرت

این نبوده که آخرت، به عنوان روز آخرت، بلکه به

عنوان باطن دنیا، باطن دنیا نه... **يَعْلَمُونَ ظَاهِرًا مِّنَ**

الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَ هُمْ عَنِ الْآخِرَةِ هُمْ غَافِلُونَ ﴿الروم، ۷﴾.

این آخرت به معنای آینده نیست. به معنای باطن

است. به معنای همان «مساوی است با». هان! عمل

صدق مساوی است با نورانیت خاص. نماز، مساوی

است با آن نورانیت و قرب خاص. روزه مساوی

است با آن تجرد خاص. قرآن، مساوی است با آن

ربط خاص، آن «مساوی است»، آن «آخرت»، آن

منظور کلام ائمه علیهم السلام و آنچه در آخرت

است. و آخرت هم که آخرت می گویند به خاطر این

است که حقیقت همان کار و عملی که در این دنیا ما

انجام می دهیم، در فضای دیگر و در عالم دیگر بروز

پیدا می کند. از این جهت بهش می گویند آخرت.

---

^۱ كفاية الأثر، ص ۲۲۷: ...وَأَعْمَلْ لَوْ نِيَاكَ كَأَنَّكَ تَعِيشُ أَبَدًا وَأَعْمَلْ لِآخِرَتِكَ كَأَنَّكَ تَمُوتُ غَدًا...

آخرت یعنی دیگر، چهرهٔ دیگر. آن نمادِ دیگر. آن صورتِ دیگر. یک طرف سکه چیزی را نشان می‌دهد، آن طرف سکه چیز دیگری را نشان می‌دهد. آن را می‌گویند آخرت. یعنی فضای دیگر که در نفس نقش می‌بندد.

حضرت می‌فرماید برای آخرت، یعنی برای تحصیل فضای دیگر، که همان فضای نفس و روح و قلب باشد، تأخر چرا؟ تأخیر چرا؟ برای دنیای خودت و امور عادی و دنیایی، خیلی عجله نکن. حالا به تأخیر افتاد، افتاد. حتماً بخواهی خیلی سریع انجام بدهی، خیلی برایش [تعجیل] نکن. خیلی لازم نیست برای این امور، امور دنیا و اینها، عجله کنی و بروی و...، یک کار با فلان شخص داری، الآن می‌بینی حالت حال مناسبی است، خوب این حال مناسب را، که قرآنت را هم نخواندی، خوب پاشو قرآنت را بخوان. یک حزب قرآنت را بخوان. نگو اول الآن تلفن کنم به او، این کارم را انجام بدهم، وقتی انجام شد قرآن بخوانم. تلفن کنی دیگر حال قرآن نداری! حالا او را بگذار نیم ساعت دیگر بگو.

نیم ساعت دیگر بگو طوری نمی‌شود! کاری داری،
بگذار یک ساعت دیگر بگو. کن للدنیا کأنک تعیش
أبدا! فرض کن همیشه هستی، وقتی همیشه هستی
دیگر غصه نداری. ترس از چی داری؟ از دست
برود؟ خب همیشه هستی دیگر! همیشه در این دنیا
هستی، می‌خواهی غصه از دست رفتن چی را
بخوری؟ ولی غصه در آنجا پیدا می‌شود که تا
بخواهد انسان سر بجنباند فوت شده است. اینجا
باید سریع برود بگیرد. می‌گویند آقا فوراً برو که دوا
خانه‌ها دارند می‌بندند. ساعت، ساعتِ ده است و
زود سوار ماشین می‌شود و اولین داروخانه تا نبسته:
آی وایسا وایسا من فلان دارو را دارم.

اما اگر صبح بهش دکتر یک نسخه بدهد،
می‌گوید الآن هم نرفتم، نرفتم؛ حالا تا شب
داروخانه‌ها بازند. یک ساعت دیگر می‌روم دوا را
می‌گیرم، دو ساعت دیگر می‌روم. امشب اگر نگیرم،
فوت شده و خطر متوجه می‌شود.

حضرت می‌فرماید برای امور دنیا اینطور نباش
که فکر و ذکرت فقط این باشد. بین که آن اموری
که مربوط به آخرت است آن چی است. آن را بپا! آن

مرحوم آقا می فرمودند افرادی که می آیند اینجا دو جورند. دو قسمند. بعضی ها تمام کارها و برنامه ها را تنظیم می کنند، برای این که به ملاقات با ما برسند. تا می خواهد بیاید [اینجا]، فوراً یک مهمان در می زند می آید [به مهمان می گوید]: خیلی عذر می خواهم، الآن بنده یک کاری دارم، تشریف داشته باشید، می روم و می آیم.

تا می خواهند بیایند، تلفن زنگ می زند، فرض کنید که: آقا شما منزل هستید؟

- خیلی عذر می خواهم، ببخشید الآن بنده دارم می روم بیرون، جایی کار دارم.

تا می خواهند بروند جایی، از علیا حضرت مخدره مکرمه مطوله جميله ایشان می آید و می گوید فلانی! کجا داری می روی؟ دو دقیقه است آمدی اینجا...

- صبر کن الآن من می روم کار دارم و می آیم و کار لازم است و بعد می آیم با هم چه می کنیم!

تا می خواهد... این مسائلی که هی فوراً جلو

می آید و پیش می آید، یکی یکی کنار و اینها می زند.
بعضی‌ها هستند همین که می‌خواهند بیایند
مهمان می آید.

- رو دروایسی، مهمان بد است دیگر بیاید ما نیایم

دیگر!

مهمان می آید و.....

- خب حالا با این مهمان هستیم و یک ربعی

پیشش هستیم و خلاصه چیز می‌کنیم و بعد که دلش
را به دست آوردیم، می‌گوییم که یک جایی قرار
داریم.

می آید اینجا می‌ماند و فوری در می‌زند یکی

دیگر می آید و آن می‌زند و چایی می آید و آن می‌زند

که بد است و خانم می‌فرماید که: ! کجا داری

می‌روی؟ ! زشت است خیلی زشت است... تو که

هر روز آقا را می‌بینی، تو که شبهای سه شنبه داری

می‌روی تفسیر آقا گوش می‌دهی و داری چکار

می‌کنی و.... آقا وقت فوت می‌شود و یک وقتی بلند

می‌شود می آید که دیگر جلسه نیست. ترجیح داده،

ترجیح داده، ترجیح داده، به اینجا که رسیده، تمام

شد!

ایشان می فرمودند افراد دو دسته هستند. افرادی که - در ضمن این روایت می فرمودند - افرادی که برای رسیدن به دنیا، همه چیز را کنار می گذارند که به دنیا برسند. و افرادی که برای رسیدن به آخرت، همه دنیا را کنار می گذارند که به آخرت برسند.

عینِ عینِ چی؟ مطالبی که.... در آن زمان می دیدیم.

- فلانی! در فلان جلسه نیامدی!

- چکار کنیم؟ چکار کنیم؟ بی توفیقی نصیب

شده! بی توفیقی... همین که آمدیم پایین، برادر خانمان آمد، از طهران آمده بود، مرا گرفتار کرد و دیگر نشد بیاییم و دیگر نمی شد.

این می دانی یعنی چی؟ یعنی ارزش و بهاء

رسیدن خدمت ولیّ الهی، به اندازه یک توبره کاه

پیش اینها ارزش ندارد! یک توبره کاه! این! حالا اسم

خودشان را هم بگذارند ما حالا سالکیم. اسم

خودشان را هم بگذارند ما فرض کنید چی هستیم.

خب برادر خانمت آمده: آقا تشریف داشته باشید،

بنده کاری دارم....

اگر تو الآن، مرتیکه! تو الآن وقت دکتر داشتی،
برادر خانمت از طهران می آمد، به آن دکتر می گفتی
که: ببخشید برادر خانم آمده، دیدم بد است، زنم
هم می گوید بد است، زشت است، یا نه؟ خود زنت
به او می گفت که شوهرم وقت دکتر دارد، باید برود!
یک دکتر رفتن، یک هزار تومان دادن! - الآن
نمی دانم ویزیت دکتر چقدر است؟! - الآن یک
فرض کنید که دل درد، سردرد، دندان درد، برای این
افراد، از ملاقات و درک فیض حضور یک ولیّ خدا
ارزشش بیشتر است! اینها این هستند! اینها همین
هستند!

**کن للدنیا کأنک تعيش أبدا و کن للآخرة کأنک
تموت غدا. یعنی این! کن للدنیا کأنک تعيش أبدا...
اینها عکس کردند! دنیا را کأنک تموت غدا گرفتند،
که اگر انجام ندهند فوری فوت می شود، فوری از
دست می رود، آن اموری را که مربوط به آخرت
است را آن امور را چی؟ کأنک تعيش أبدا!**

- خوب حالا هم الآن خدمت آقا نرسیدیم،
نرسیدیم! چند روز دیگر که می رویم می رسیم، عصر
جمعه است می رویم می بینیم دیگر! - فرض کنید که

- دو شب دیگر می‌رویم می‌بینیم.

این خیال می‌کند رفتن و خدمت آقا رسیدن، فقط همان یک دیدن است. دیگر خبر ندارد در همان موقعی که نیامده، شاید آنجا یک چیزی بود که دیگر تا آخر عمرش گیرش نمی‌آید! تمام شد! تمام شد دیگر!

حالا بعد چیز دیگر گیت بیاید، آمده، آن دیگر مطلب دیگر است، یک چیزهای دیگر، اما آن دیگر تمام شد. و خدا نگاه به دل می‌کند. خدا نگاه می‌کند... دیشب خدمت رفقا چی عرض کردم؟ دیشب بود، پریشب بود... که هر کسی می‌خواهد ارتباط مرا نسبت به او ببیند، نگاه کند و ارتباط خود را با من بسنجد. به همان مقدار، من با او در ارتباط هستم، و من با او در اقتراب هستم. ببیند در نزد خودش، من چقدر اهمیت دارم؟ چه جایگاهی دارم؟ چقدر برای این مسئله مایه گذاشته؟ البته خیال نکنید این مسئله در همه جا هست، به طور هردنبیلی هست! نه! کارها حساب دارد. در خیلی از موارد هم که بعضی از رفقا می‌خواستند افراط کنند، مرحوم آقا

جلوگیری می‌کردند و خط و خطوط را تعیین می‌کردند. اینطوری نیست که همینطوری و همه چیز را به هم بریزد و بزند و... نه! حساب و کتاب سر جاش. اما صحبت سر میزان اهماتی است که ما داریم. چقدر ما نسبت به راه خودمان اهتمام داریم؟ این مسئله مهم است. اینی که در ظاهر چه می‌شود، حساب و کتاب به جای خودش هست. کسی نمی‌تواند تجاوز کند از آن خط و خطوطی که بزرگان آن خط و خطوط را برای ما ترسیم کردند. کسی حق تعدی ندارد و اگر هم بخواید تعدی کند، سخت پس گردنی می‌خورد! محکم! حسابها سر جاش هست، این که فرض بکنید بعضی‌ها بودند در خود زمان مرحوم آقا که خواستند سوء استفاده کنند و جلو بیایند و جلو گرفته شده. نه! صحبت در این است که ما می‌آییم و آن عدم التزام جدی را، آن ارتباط و حالت قلبی را به حساب تکلیف ظاهری می‌گذاریم. صحبت در این است. اینجا می‌گوییم بابا، خدا سرش کلاه نمی‌رود! خدا سرش کلاه نمی‌رود. اگر می‌خواهی از جای دیگر کم بگذاری، خدا سرش کلاه نمی‌رود. گول هم نزن، دور هم نزن. دور نزن.

هر چیزی جای خودش را دارد. و هر کسی به همان اندازه آتش می‌برد که به همان اندازه پول خرج کرده. هر قدر پول بدهی، به همان اندازه آتش می‌بری.

این مسئله، مسئله‌ای است که بزرگان و اولیاء، ما را به این سمت می‌کشاندند. به این سمت دعوت می‌کنند. در سایر مکاتب، حتی در همین مسائل ظاهری و فقه ظاهری، همه دعوت به آن طرف است. نماز بخوان، برای تکلیف. نماز بخوان چون اگر نخوانی عتاب پشتش هست. نماز بخوان، برای این که به نعمت‌های الهی برسی. روزه بگیر، برای این که به آن چه را که خدا وعده داده... هیچ صحبت از این نیستش که روزه بگیر، همین الآن نتیجه‌اش را بگیر. نماز بخوان همین الآن نتیجه‌اش را بگیر. قرآن بخوان همین الآن با خدا ارتباط برقرار کن. از این حرفها نیست! قرآن بخوان، ذخیره برای آخرت است! روزه بگیر، ذخیره برای آن طرف! آن چه را که در ظاهر به مردم عرضه می‌شود و گفته می‌شود، این است. ولی عارف چه می‌گوید؟ عارف می‌گوید نماز بخوان، همین الآن نتیجه‌اش را بگیر، همین الآن که

داری نماز می خوانی. همین الآن که ارتباط داری.
وقتی که تو می گویی الله اکبر، بهشت کجای این الله
اکبر جا دارد؟ بهشت چی است؟ الله اکبر، بهشت،
حور العین؟!!! تو از الله اکبر رفتی تو حور العین؟
حور العین هم سر دارد پا دارد دست دارد کله دارد
پاچه دارد! منظور از حور العین کجاش بود در این
الله اکبر؟!!

الله اکبر: ترس از جهنم! یک وقتی در جهنم
نرویم! آتش، مار و عقرب و فلان و این چیزها؟ خب
این دیگر الله اکبر نشد. این دیگر الحمدلله ربّ
العالمین نشد. این دیگر و لالضالین نشد. وقتی که
اولیاء می گویند بگو الله اکبر، یعنی غیر خدا را بزن
کنار! تو این غیرِ خدا، چی هست؟ جهنم، غیر
خداست! بهشت، غیر خداست! حوری، غیر
خداست. غلمان، غیر خداست. همه اینها غیر خدا
هستند، همه را بزن کنار، تمام! این نماز را می گویند
بخوان.

نه این که: الله اکبر، خب، یک درخت در بهشت
اضافه شد! این درختی که داریم درخت کاری
می کنیم! با این الله اکبر... چهار رکعت خونديم،

چهارتا درخت! سه رکعت مغرب، سه تا! دو تا، دو تا!
ظهر و عصر، هشت تا درخت اضافه شد! هشت تا
سیب و پرتقال آنجا کاشتیم!

این که عبادت نشد! این عبادت عبید است. این
عبادت تجار است! عبادتی که أمير المؤمنين به ما یاد
داده، آن عبادت، عبادت است. **بل وجدتك أهلاً
للعبادۃ.** تو را اهل عبادت یافتم. یعنی چی؟ یعنی
وقتی نگاه به تو می‌کنم، خواهی نخواهی می‌خواهم
با تو به راز و نیاز پردازم، چون غیر تو را نمی‌بینم.
حضرت سجاده می‌فرماید: **یا خیر من دعاه داع، و
أفضل من رجاه راج. فحقق رجائی و اسمع دعایی.**

**یا خیر من دعاه داع، و أفضل من رجاه راج. بل
وجدك أهلاً للعبادۃ** یعنی این. یعنی من وقتی که نگاه
می‌کنم در این افرادی که در دور و بر من هستند،
این‌هایی که ما آن‌ها را می‌خوانیم به اغراض مختلف،
به مقاصد مختلف وقتی که می‌خوانیم، از همه این‌ها
می‌بینیم اینها یک روز بار زمین می‌گذارند برای ما.
رفیق است، ما اینها را می‌خوانیم، دو روز اول می‌آیند
سراغ آدم: **خب چه امری دارید؟ چه فرمایشی؟**

روز سوم می گوید آقا ببخشید من یک جا کاری دارم بعد یک ساعت دیگر می آیم، روز چهارم می گوید دو ساعت دیگر، بعد روز چهارم دیگر گوشی را اصلا بر نمی دارند! می گذارد روی سایلنت، خاموشش می کند یا می گذارد روی شماره... گوشی ها هستند شماره دارند، تا شماره اش می افتد می گوید چی است؟ می گوید مشغول! مشغول است یا خاموش است! این ها هم چیزهای خوبی است! این ها هم چیزهای خوبی است درست کردند، واسه این که را خوب بفهمانند! که تمام این ها که می گویند سلام علیکم، ارادت داریم، همه دروغ و کلکند! یا اینهایی که می آیند می گویند رفیق آدمند - البته رفیق سلوکی که اینطوری نیست، آن حسابش فرق می کند - همین رفقای دنیایی. همین رفاقت هایی که در دنیا مردم با همدیگر دارند. تلفن می کند آقا چیز نبود!

- نبود، در دسترس نبود!

حالا رو میزش است! می گوید در دسترسش نبود، بغلش نبود... دروغ دارد می گوید! عرض کردم، کنتور که نمی اندازد! اگه اینجا - پیشانی -

کنتور بود، آدم یک خورده در حرف زدن مراعات می‌کرد. می‌گوید آقا ببخشید در دسترس نبود، نبوده‌ها... خیلی هم در دسترس بود، کف دستش هم بود! نه این که در دسترس نبود! منتها تا دید شماره، شمارهٔ توست، خلاصه... این! خیر من دعاه داع این است. شریک باشد، آن یک جور چیز می‌کند. تا وقتی که ارتباط ملایمت دارد، سلام علیکم، و امری دارید بفرمایید در خدمتتانیم. وقتی که یک کاری پیش آمد. موقعیت بهتری هست، مجلس مجلس بهتری هست، حالا این چه هست و اینها، خب نمی‌خواهد بالاخره... خب حق هم دارد خب مگر قرار بر این است که آدم گوشی‌اش دستش باشد و بخواهد به این و آن جواب بدهد؟ این که دیگر زندگی برایش نمی‌ماند. اما وقتی که خدا را شما نگاه می‌کنید، می‌بینید خدا دیگر یک وقت و دو وقت ندارد. می‌توانم و نمی‌توانم ندارد. سرم خلوت است و شلوغ است ندارد. **لا تأخذہ سنۃ و لا نوم**. خواب ندارد، چُرَت ندارد. هر وقت توجه می‌کنی، می‌بینی قبل از تو در مقابلت ایستاده بود و منتظر توجهت

بود. هر وقت نفست را به آن سمت متمایل می‌کنی، می‌بینی که قبل از تو، آن حضور داشت، بعد تو خود را به او متمایل کردی! بعد او را صدا زدی. بعد لبیک گفتی! بعد آمدی و خودت را عرضه داشتی. اول آن بوده. خستگی ندارد. انبساط و قبض ندارد. مرض و صحت ندارد. غیبت و حضور ندارد. ملالت و غیر ملالت ندارد. هیچ چیز ندارد. این عجب آدمی است! این عجب کسی است! خواب و بیداری ندارد.

یکی از افراد بود می‌گفتش که در خدمت آقای حداد رضوان الله علیه بودم. یک وقتی خواستم بیایم ایران، گفتم آقا، من چه کنم؟ من چه کنم که خود را با شما در ارتباط ببینم؟ چه اوقاتی، مثلا خیال می‌کرد حالا اگر بخواهد قلبش را متصل کند، حتما باید برود در یک اتاق و در را ببندد و چراغ را خاموش کند و فلان و از این کارهایی که مرتاض‌ها و از این افراد و درویش‌ها می‌کنند. بروند و در را ببندند و [چراغ] را خاموش کنند و چکار کنند و شرایطی را به وجود بیاورند، کم‌کم حالا نمی‌دانم عالم هیپروت است و چیپروت است و چطوری ارتباط برقرار کنند، حالا ما

سرمان نمی شود!

این هم خیال کرد قضیه اینطوری است. مثلاً خب حالا ایشان می خوابند، استراحت می کنند، شام می خورند، نهار می خورند، فرض بکنید که باید حتماً یک وقت خاصی باشد. - گفت آقا کی من می توانم؟ در چه اوقاتی قلبم را متوجه کنم؟ اگر مطلبی را می خواهم از شما درخواست کنم؟

ایشان فرمودند: در هر لحظه از بیست و چهار ساعت شبانه روز، به من توجه کنی، پاسخ می شنوی! در هر لحظه! مگر ایشان خواب ندارد؟ خواب دارد، ما هم می دیدیم می خوابد دیگر! مگر ایشان غذا نمی خورد؟ خب چرا، ما می دیدیم غذا می خورد! مگر ایشان مجالس نداشت؟ صحبت نمی کرد؟ چرا می دیدیم صحبت می کند. پس این موقع ها چی؟ خب ایشان می گوید هر لحظه دیگر! یعنی وقتی خوابم هم چی؟ خب هست دیگر. می گفت این حرف خیلی برای من عجیب آمد، خیلی ثقیل آمد که چطور ایشان می گوید در هر لحظه، بعد می گویند اولیاء الهی کلامشان حجت نیست! این حرفها به

جنون شبه است تا به حرفهای یک آدم عاقل!

ایشان می گوید این حرف خیلی برایم ثقیل آمد.

می گفت آمدم در ایران، مدتی بودم، می خواستم

برگردم به عراق. گذرنامه‌ام گیر پیدا کرد. قضیه مال

زمان شاه بود. گذرنامه‌ام گیر پیدا کرد. آن چه کردم -

با این که بعضی از بستگانشان هم افرادی بودند که

اهل چیز بودند، یعنی ارتباط و با ادارات و این حرفها

- هر چه کردند، نشد! نشد که نشد. آخر خبر آوردند

که آقا نمی شود. گیر پیدا کرده و نمی شود. مشکل

حل نمی شود. می گفت یکدفعه یاد کلام ایشان

افتادم. سه بعد از ظهر بود، گفتم ایشان گفته هر وقت

به یاد من بیفتی، - الآن ایشان خواب است! - یاد من

بیفتی، به من توجه کنی، من جوابت را می دهم. خب

گفته هر لحظه دیگر، خیلی خب! گفتم: دستم به

دامنت آقا فلان! تا گفتم دستم به دامنت، تلفن صدا

زد،

- فلانی درست شد!

همین! اصلا دو ثانیه هم نرسید! اصلا صبر نکرد

یک پنج دقیقه بعد! یک پنج دقیقه بعد! مثل این که از

قبل درست شده بوده فقط منتظر توجه این بوده که

بابا ما زودتر درست می‌کنیم، نیازی هم به آن یک لحظه نداریم.

یکدفعه تلفن زنگ زد، می‌گفت عمویمان بود، گفت همین الان درست شد، امضا شد! بدون هیچ علت و دلیل، امضا شد. یعنی همینی که می‌گفت نه، شروع کرد امضا کردن! اِ! اِ! اِ! خود او مانده بود! خود آن که روابط داشت در این مسائل، مانده بود! که این که الآن دارد می‌گوید که این نمی‌شود، بعد می‌گوید بده بده!

عجب! این چه بساطی است! این چه داستانی است!؟

این می‌شود ولیّ خدا!

لا تأخذه سنة و لا نوم. مرحوم آقا در کتاب روح مجرد چی آوردند؟ به آقا سید ابراهیم کرمانشاهی فرمودند: اولیاء خدا خواب و بیداری ندارند. مگر نگفتند؟ این را هم بنده دارم می‌گویم؟ گفت همین الآن امتحان کنید! گفت آخر حیف نیست امتحان کنیم؟ فردا سر سفره آقای حداد گفتند: بعضی‌ها می‌گویند اولیاء خدا خواب و بیداری ندارند. این

دست خداست، دست ما نیست، که به هر کس که می‌خواهد می‌دهد.

بفرمایید! این همان است که می‌گوید هر لحظه، در خواب باشم، جوابت را می‌دهم. در حال غذا خوردن باشم جوابت را می‌دهم، در حال مجلس و صحبت کردن با افراد هم، جواب تو را می‌دهم!

لا یشغله شأن عن شأن. این را می‌گویند مقام

جامعیّت. در مقام جامعیّت ولایت، انصراف از حیثیّت به واسطه انشغال با حیثیّت دیگر، نیست. در آن واحد. این بحث را اصولیین دارند دیگر. که در آن واحد، آیا انسان می‌شود که از یک کلام، دو معنای مختلف را قصد بکند یا نه؟ خب به حسب ظاهر نمی‌شود. چون هر کلمه‌ای، یک مفهوم نفسی دارد و یک کلام نفسی دارد و اراده انسان به هر کلامی، اقتضا می‌کند که یک کلام نفسی مترتّب بر او، از او قصد بکند. خب این یک مسئله‌ای است که بین اصولیون است.

مرحوم آقای بهجت - رحمة الله علیه - ایشان این مطلب را در مجلس آقای خوئی شنیده بود. یعنی بحث چیز بود که... و نظر ایشان هم همین طور بود.

نظر آقای خوئی هم مثل بقیه اصولیون اینطور بود.
خدا رحمت کند. آقای خوئی به مرحوم آقا
می فرمودند: ما مثل دیگران قاذح عدالت اولیاء و
عرفاء نیستیم!

خب باز هم یک گلی به جمالشان که اقلًا این
مقدار را ابراز لطف فرمودند و قدح عدالت اولیاء
الهی را فرمودند مثل بقیه! بله، چیزهایی... بگذریم
که دیگر حالمان خیلی [بد] می شود از این مطالبی
که شنیدیم و دیدیم که... بله...! آقای بهجت این
قضیه را به مرحوم قاضی می گویند. مرحوم قاضی
می فرمایند که نه! این مربوط به افراد عادی است که
اینها سعه محدود دارند. بروید به ایشان بگویید که
آیا شما وقتی که دارید با یک شخصی صحبت
می کنید، یک بچه هم بغلتان است و یک کاسه ماست
هم در دستتان است، آیا صحبت کردن با این، باعث
می شود که از این دوتا منصرف بشوید، بچه از
دستتان بیفتد؟ کاسه ماست هم برگردد؟ یا نه؟ در آن
واحد، هم دارید با این صحبت می کنید، هم مواظب
بچه هستید، هم کاسه ماست، هم فرض بکنید که

خودتان را روی پا نگه داشتید، این اراده‌های متفاوت، نسبت به مصادیق متفاوت در آن واحد دارد الان در شما ظهور پیدا می‌کند. چه اشکال دارد که یک نفر که به مقام جامعیت رسیده باشد، بتواند از یک کلام در آن واحد، معانی مختلف را قصد کند؟ آقای بهجت می‌گفتند، بنده بودم که داشتند برای مرحوم والد نقل می‌کردند، می‌گفتند که من آمدم پیش آقای خوئی و این را نقل کردم. فردایش گفتم که آقا این اشکال است!

ایشان گفتند: این حرف تو نیست! کی به تو گفته؟ این حرف، حرف تو نیست!

گفتم: این حرف آقای قاضی است!

گفتند: بله، این حرف مال ایشان است! این مربوط به تو نیست! تو این به نظرت نمی‌آید! و ایشان دیگر چیزی نگفتند و نسبت به این قضیه ایراد و اشکالی دیگر نکردند.

لا یشغله شأن عن شأن. این مقام مقام ولایت

است. این مقام مقام امامت است. که در مقام امامت، التفات به یک مطلب، موجب انصراف از مطلب دیگر نمی‌شود. امام زمان علیه السلام و ارواحنا فداه،

الآن واسطه فیض الهی است. واسطه فیض الهی یعنی چی؟ یعنی تک تک موجودات عالم وجود - ما سوی الله - یعنی نسبت به مجردات و غیر مجردات، تمام آنها تا نظر امام علیه السلام بر کیفیت ایصال فیض، از آن مبدأ فیاض به او نباشد، در دم معدوم است! این معنا، معنای واسطه است. چه نسبت به وجود اول، چه نسبت به وجود ثانوی، فیض ثانی، ثالث، همینطور، صفات مختلفه، اسماء مختلفه کلیه که اینها همه نزول پیدا می کند. در هر چه. شما یک نفر را در نظر بگیرید. یک نفر در حیثیت اولیه فردی است که حی است. وجود دارد. این وجودش تا اراده امام زمان بر وجود او نباشد، او در دم می شود عدم. یعنی الآن فرض کنید که سرور معظم آقای آسید محمد... که در اینجا حضور دارند، این اگر یک لحظه نظر امام علیه السلام بر وجود ایشان نباشد، دیگر من ایشان را دم این ستون نمی بینم!! کو؟ کجا رفت؟ پس این که الآن من دارم می بینم، به خاطر این که نظر امام علیه السلام بر وجود، نفس وجود ذی جود این سید اولاد پیغمبر، الآن تعلق گرفته. این یک. این مربوط

می شود به وجود اول. حالا برویم سراغ وجود دوم که سرتان سوت برمی دارد حالا. دوم، تا نظر امام علیه السلام بر مشاعر ایشان تعلق نگیرد، که گوش ایشان بشنود، ایشان صدای مرا نمی شنود. این دو. سوم: تا نظر امام علیه السلام بر چشم ایشان تعلق نگیرد که صورت و سیمای بنده را نبیند، نمی بیند. چهارم: تا نظر امام علیه السلام بر فکر ایشان که این را بشنود، نظر امام بر این که بفهمد، یکدفعه نگاه می کنی می بینی همین یکی را تا او نخواهد، هیچ کدام از این صفات و اسماء جزئیة در ایشان تحقق پیدا نمی کند. ایشان چند نفر است؟ یکی! این را شما ضربدر شش میلیارد نفر کره زمین کن. کره زمین را ضربدر کهکشانها کن. کهکشانها را ضربدر همه آسمان کن. بعد اینها را، همه [ی] مجردات را به حساب بیار. آنوقت می فهمی معنای ولایت امام زمان چی است! یعنی هر پلکی که دارد الآن زده می شود. هر ذره ای که در کل عالم وجود، - مجرد و غیر مجرد - دارد می رود، این نفس وجودش، به وجود و نفس امام زمان علیه السلام است. این معنا، معنای چی است؟ **لا تأخذه سنة و لا نوم. آن لا تأخذه**

سنة و لا نوم مربوط می شود به امام زمان. آن لا یشغله
شأن عن شأن مربوط می شود به امام زمان. این معنا!
آنوقت می گویند امام زمان علم غیب دارد یا
ندارد؟!

یعنی آدم نمی داند بر این حرفها بخندد یا گریه
کند؟! وقتی که داریم: **بوجوده ثبتت الأرض و السماء**
و بیمنه رزق الوری، معنایش این است! رزق وری، ما
سوی الله به واسطه وجود حضرت مرزوقند. رزق
عادی، رزق نان، رزق آب، رزق علم، رزق حیات،
رزق کمال، رزق تجرد. تمام رزقی که از فیض مطلق
و بسیط الهی بر همه عالم هست، به واسطه نفس امام
زمان است. به واسطه نفس ایشان. آنوقت ولیّ الهی
همین است. منتها ولیّ الهی نه مستقلا، در تحت
ولایت امام علیه السلام. این است قضیه. نه در کنار
امام زمان، این می شود کفر! در تحت ولایت. این
ولیّ در تحت ولایت امام علیه السلام، لا یشغله شأن
عن شأن. لا تأخذه سنة و لا نوم. این معنا معنای
ولایت است. خب بسم الله! این کجاش اشکال
دارد؟ این معنا معنای ولایت است. حالا امام سجاد

می فرماید ما باید سراغ این ولایت برویم. یا خیر من
دعاه داع. بهترین مدعو در این عالم کیست؟ آن کسی
است که نه مرض دارد که به خاطر مرضش
عذرخواهی کند:

ببخشید آقا الان مریضم، کسالت دارم، ان شاء الله
بعد خدمتتان می رسم. ان شاء الله بعد دنبال این بروم.
حالا راجعش فکر کنید. یا این که خودش گرفتار
است، بگوید من خودم گرفتاری دارم. یا اینکه، یا
این که، یا این که...

هر وقت بخواهید: نصف شب بیدار شوید، خدا
بیدار است. بعد از ظهر، خدا بیدار است. موقع صبح،
خدا بیدار است. اشتغال به امور سایر عباد، مانع
نمی شود که از توی بنده خاص غفلت کند، هیچ!
همین که اسم تو آمد در پرونده موجودات، ثبت شد،
تمام شد! آمد جلوی تابلوی خدا. مثال می زنم ها!
آمد جلوی اینجا، دیگر تمام شد! یک شخصی به نام
آقای آقا سید محمد، دیگر در اینجا ثبت شده. دیگر
تمام شد. دیگر این نمی شود یک لحظه کم رنگ تر
باشد، یک لحظه پررنگ تر باشد، یک لحظه حالا سر
خدا چیز است...

مرحوم آقا می فرمودند یک وقت کربلا بودیم،
روز عید غدیر بود. رفقا خیلی آمده بودند از ایران،
از جاهای دیگر، و این حاج عبدالجلیل در کاظمین
و اینها، آمده بودند. آقای حداد یک فرزند دارند که
الآن هم هست، فرزند بزرگتر، که بسیار، بسیار
بزرگوار. بسیار صاف، انقدر این بشر صاف است، که
در صافی دیگر اسم صفاء برای او کم می آورد!
صاف، پاک، بی غل و غش، خیلی... می خواست
برود برای نجف و زیارت و برگردد. حاج
عبدالجلیل رو می کند و می گوید آقا وقتی که رفتید
آنجا، من یک حاجت دارم، این را به امیرالمؤمنین
بگو، جوابش را هم بگیر بیار! خب آقای حداد این
را چیز کردند و خندیدند و فلان و این چیزها و آن
هم گفت باشد. رفتند و بعد اینها هم تا شب بودند،
دیگر موقع عصر برگشت و خلاصه اینها بودند. خب
عبدالجلیل! گفتش که خب چیز کردی؟ رفتی آنجا
حاجت ما را گفتی به...؟ گفت: آره واللّه، ولیکن
علی سرش خیلی شلوغ بود، نمی دانم شنید یا
نشنید؟! من گفتم ولی اما علی خیلی سرش شلوغ

بود، خیلی داد و بی داد بود، نفهمیدم شنید یا نه؟ آقای حداد غش غش می خندیدند! بقیه و اینها هم....

لا تأخذہ سنۃ و لا نوم! لا یشغلہ شأن عن شأن.

أمیر المؤمنین کہ چرت ندارد، بیداری ندارد، خواب ندارد، صدا و مزاحمت ندارد. البته، اینهایی کہ می روند در حرم و داد و بیداد می کنند، همه اینها کار حرام و خلاف می کنند. حرم جای داد و بیداد نیست. جای سکوت است، جای دعاست. بعضی ها شنیده ام می روند آنجا شعر می خوانند، همینطوری داد می زنند. این شعر را برو در خانهات بخوان! اینجا می خواهند زیارت کنند، نماز بخوانند، چکار کنند. مگر اینجا هیئت است؟ یا این کہ می روند در حرم امام حسین می نشینند شروع می کنند به روضه خواندن و... روضه را برو در خانهات بخوان! برای چی اینجا می خوانی؟ برو توی خانهات بخوان، برو در صحن بخوان، کناری بگیر بنشین. الآن در صحن می گیرند می نشینند، روضه می خوانند، سینه می زنند، چکار می کنند، اما در حرم، جای عبادت است، جای سکوت است، جای توجه است، این امور، مزاحم با حال دیگران است و اینها صحیح نیست. بلکه

می شود گفت خلاف شرع است.

خب؛ امام سجاد علیه السلام می فرماید: اینجا بیا!

سراغ این خدا بیا. یا خیر من دعاه داع، و أفضل من

رجاه راج. کسی که از هر مرجوی تو بالاتری. کسی

که هیچ مرجو و مورد امیدی به پای تو نمی رسد.

انسان امید داشته باشد. امید به یک شخص داشته

باشد، باز احتمال می دهد که آنطور که باید و شاید،

انجام ندهد، صد درصد به دنبال نرود، هشتاد درصد

برود. یا مثلاً دیر بشود، و امثال ذلک دیگر. هر کسی

می خواهد باشد. حتی پدر باشد. حتی مادر باشد.

حتی برادر باشد. برادر باشد! در این دنیای وانفساه،

انسان دیگر همه چیز می بیند و همه چیز را تجربه

می کند. و چه تجربه مفید و خوبی است که خدا به

انسان نشان می دهد، این کسانی که بهشان امید

داشتی یک وقت، برادرت، خواهرت، دختر عمه،

دختر خاله، پسر خاله، پسر عمه، شریک، رفیق،

کسانی که... عمو، دایی، اینها، ما هوایت را داریم، ما

پشتت را داریم، روی ما حساب کن! تمام این افراد،

همه این ها یک روزی می آید که امید انسان از آن ها

ناامید می شود.

یک نفر یک شب - یک وقتی - به من می گفت:
تو به فلان شخص چرا آنطور که باید و شاید توجه
نداری؟ چرا؟ این الآن مثلا اینطور است، اینطور
است، گفتم: من به خنده الآن این نگاه نمی کنم. من
به آن موقعیت بعد از دو سه سال دیگر او دارم نگاه
می کنم! می گفت: نه، اشتباه است و فلان... گذشت،
مسائل گذشت، اوضاع گذشت و بعد از دو سه سال
دیگر، مطالب تغییر پیدا کرد و تمام آن خنده ها که
رفت هیچ، ای کاش فقط آن خنده ها نبود! به جایش
هزار مطالب دیگری بود! هزار مطالب دیگر! و
مسائل دیگر. یک روز به آن شخص گفتم: حال شما
خوب است؟ شما دارید این مطالب را می بینید!
خودتان دارید نظاره می کنید! یاد آن حرف دو سه
سال پیش افتادید که.....؟

خنده هایی که به انسان می شود، همه اینها روی
اغراض است. همه اینها روی حساب و کتاب است!
بعد اوضاع تغییر پیدا می کند. این خنده ها دیگر
نمی ماند. این تبسم ها دیگر نمی ماند. عوض
می شود. پس چه خوب که انسان از هم اکنون، متوجه

باشد. متوجه حالش باشد، متوجه موقعیتش باشد. متوجه این که الآن چه کنم؟ الآن چه کنم؟ البته عرض می‌کنم، این‌ها مربوط به رفاقت‌های عادی است‌ها! اما در رفاقت‌های سلوکی و رفاقت‌هایی که برای خداست، آن جایگاه دیگری دارد، آن حساب و کتاب دیگری دارد و آن از دایره این مطالب خارج است. این برای رفاقت‌های عادی، رفاقت‌های دنیا، رفاقت‌هایی که بر اساس مسائل مادی، ارتباطات، و این‌گونه مطالب پیش می‌آید. امیدهایی که انسان دارد در این‌گونه مسائل.

امام سجاد علیه السلام می‌فرماید: اگر من بخواهم امیدی در این دنیا به یکی داشته باشم به چه کسی امید داشته باشم، بهتر از تو؟ اگر بخواهم یکی را بخوانم، چه کسی را بخوانم بهتر از تو؟ نیمه شب جوابم را می‌دهی، صبح می‌دهی، بعد از ظهر می‌دهی، در گرفتاری می‌دهی، در همه جا می‌دهی، جوابت قبل از سؤال من آماده است! من وقتی که سؤال می‌کنم به او تازه می‌رسم! تو جواب را آماده نگه داشتی، سؤال کن تا ببینی! درخواست کن تا ببینی!

امید پیدا کن تا مرجو خودت را ببینی، مشاهده کنی!
لذا انسان باید در راه خدا و در سیر، به این نکته
توجه کند که سیر خدا، عبارت از امور دنیوی نیست،
که انسان مسائلی را انجام می‌دهد برای رسیدن به
یک مقصد و مطلوبی که بعد حاصل می‌شود. آن به
جای خودش. سیر خدا عبارت است از حرکت هر
ثانیه و هر لحظه، و گرفتن پاداش و اجر در همان
لحظه. این معنا، معنای سیر است. که البته هر کدام
از اینها مقدمه می‌شود برای اینکه انسان به آن نتیجه
آخر دسترسی پیدا بکند.

دیگر وقت گذشت و ما هم بقیه مطالب را موکول
می‌کنیم ان شاء الله برای شب‌های بعد که چطور این
امید به پروردگار، موجب حرکت و شوق انسان
است؟ و [چگونه] این حالت نفس، موجب تبدل
ارزش‌ها خواهد شد؟ یک امر، از گناه، تبدیل به
ثواب می‌شود! یک امر، - نه تنها خدای متعال می‌آید
و گناهان انسان را می‌بخشد - بلکه گناهان انسان
تبدیل به ثواب می‌شود. گناهان انسان تبدیل به خیر
می‌شود و این نحوه تبدیل، این، چگونه خواهد بود؟

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ